

Lizarra-Garazi, que aixoplugue totes les forces abertzales. És factible?

—Hi insistesc, al PNB no li agraden els fronts, és hora d'abandonar polítiques de trinxera. El 2 de desembre del 2007, en assumir la presidència de l'executiva nacional del PNB, vaig dir allò que deia la ponència aprovada aleshores: som a la fi d'un cicle, la fi de la política de blocs. Ho diu la ponència política del PNB. És hora d'abandonar les polítiques de trinxera en què vivim instal·lats des del 1998, amb la declaració de Lizarra. Siga quin siga l'escenari, no tem que ningú del PNB pugui caure sota la "il·lusió", entre cometes, provocada per alguns que s'anomenen *abertzales*. Els homes i dones del PNB saben discernir quins són els vertaders propòsits d'alguna d'aquestes forces que s'anomenen *abertzales*.

—Al PNB n'hi ha que es posen nerviosos, quan vós parleu de no refer l'Estatut fins el 2020...

—Tenim 113 anys d'història, i la celeritat també s'anhelava el 1959, quan sorgí ETA, que nasqué com una crítica a la teòrica passivitat del PNB davant el règim franquista... Han passat 50 anys.

—Vèieu clar que no hi hauria cap partit de la tradicional esquerra abertzale, als comicis del dia 1?

—Sí. Pretenen excloure de les institucions tot aquest món, i no em sembla bé. La llei de partits del 2002 xoca amb el pacte d'Ajuria Enea del 1988, que apostava pel final dialogat de la violència, el compliment íntegre de l'Estatut de Gernika i la institucionalització del món de Batasuna. Hi ha plantejaments canviants d'acord amb objectius superiors. En set anys no s'ha assolit l'objectiu de la llei de partits, que era posar fi a ETA, i s'ha victimitzat un espectre de la societat basca. Apliqueu el codi penal a qui delinqueix, però no a les idees! Sempre vam veure clar que la llei de partits volia canviar la fotografia electoral: PSOE i PP només tindrien majoria absoluta si el món de Batasuna en quedava fora. Això va dur també a il·legalitzar unes llistes d'ANB però no unes altres, el 2007. Pense que Batasuna no hauria d'haver eixit mai del Parlament basc, encara que el seu objectiu polític siga substituir el PNB com a partit nacionalista majoritari. Batasuna juga a suplantar el PNB siga com siga, i si ha de ser facilitant un govern liderat pel Partit Socialista, ho farà.

“Si Patxi pot ser ‘lehendakari’, ho serà”

José Antonio Pastor (Ortuella, Biscaia, 1959) és secretari general del PSE-PSOE biscaí i portaveu del seu partit a l'hemicicle basc. Número 2 de la llista que encapçala Patxi López, de qui és coetani, es desmarca del PSOE de Redondo Terreros i també de l'actual PP

EL TEMPS

La nova seu dels socialistes biscaïns és al mateix carrer, i a només 100 metres, que Sabin Etxea, el centre d'operacions del PNB. Al costat del Palau de Justícia i sobre unes dependències del govern basc, l'entrada a les oficines l'han pintada d'un roig intens. A la porta han penjat un calendari que perd un full cada matí: “Falten 20 dies”, “Falten 19 dies”, “Falten 18 dies”... La meta és fer *lehendakari* Patxi López.

—Tot i que ja va guanyar en escons els comicis bascos del 1986, ara és més a tocar que mai tenir un lehendakari socialista. Temeu que això provoqui un vot útil a favor del PNB?

—No, això ho descartem. La societat basca no és la del 2001, ha entrat en un camí de normalitat equiparable a la de qualsevol altra comunitat. I el PSE d'enguany no és el d'aleshores, no tenim cap

aliança tàcita ni estratègica amb el PP, ni hi ha Jaime Mayor Oreja, que incità la mobilitació de l'electorat nacionalista. Aquell hipotètic canvi generà vertigen, però Patxi López no és Mayor Oreja, no fem por. A més, el PSE és força arrelat a la idiosincràsia basca, és el partit més antic d'Euskadi. Hem trencat el tòpic segons el qual n'èrem un element aliè, i paral·lelament Ibarretxe ha trencat la tradició de grans acords entre les dues grans ideologies que vertebrem aquest país. Ibarretxe ha considerat una part de la societat l'objectiu a batre, cosa que ha portat cansament al seu electorat. Ha fet una aposta constant per l'enfrontament i la confrontació amb Madrid. A ulls de molts som el recanvi natural al país, un recanvi sense revenges ni venjances.

—López, el 2001, sintonitzava amb Nicolás Redondo Terreros i liderava el partit a Biscaia. En què ha canviat?

José Antonio Pastor, al costat de Patxi López, durant l'obertura de la campanya a Portugalete, la ciutat natal del candidat socialista a lehendakari.

—Aquella aposta del partit va demostrar-se clarament equivocada. Allò ens menava a l'empat infinit. Aquest país s'ha de construir amb l'esforç de tothom, buscant-hi els punts de trobada, i és això, que ha fet Patxi López des del congrés del 2002. Vam optar per no fer política aferrats al PP ni subordinats al PNB, tenim la nostra forma de ser i ser socialista basc deixa empremta. D'aleshores ençà, a tots els comicis hem rebut el beneplàcit de la ciutadania. En tot cas, Patxi fou molt crític durant l'etapa d'aliança estratègica amb el PP, com quedà clar en presentar la seua candidatura al congrés del 2002.

—El PP basc també ha evolucionat, darrerament. Podeu retrobar-vos, ni que siga amb acords esporàdics?

—La seua evolució és més estètica que no real. Crec que no van aprendre la lliçó del 2001. Va dir-ho María San Gil mateix: era la “successora natural de Mayor Oreja”, i va fer un discurs de terra cremada, del no pel no, d'oposar-se a tot allò que passava en aquest país, bo o dolent. Ara Antonio Basagoiti i la nova direcció sí que tenien la intenció d'acostar el PP a la gent, però tampoc no se n'han sortit, han caigut en els vicis d'abans. Han passat de la política de la duresa a la política *freak*, no tenen gaire credibilitat.

—Governaríeu amb menys o bastants menys diputats que el PNB?

—Són hipòtesis aventurades i perilloses. Juguem a guanyar les eleccions i a fer *lehendakari* Patxi López. No serem

vice-lehendakaris de ningú. Els governs PNB-PSOE van ser bons per a l'estabilitat i el creixement econòmic del país, però és clar que allò va tenir el seu moment i que no es repetirà. Recorde que l'any 1999, quan Pasqual Maragall guanyà en vot popular però obtingué 2 escons menys que CiU, Jordi Pujol va dir-li que “en democràcia, s'han de complir les regles del joc”, un argument que va ser aplaudit pel PNB. Espere que ara no facen un discurs diferent. La legitimitat de l'elecció d'un president rau en la possibilitat de recollir prou suport per a garantir una estabilitat parlamentària. Quan Txiki Benegas guanyà els comicis del 1986, la *lehendakaritza* va ocupar-la el PNB en coalició amb el PSE, i ningú no parlà de manca de legitimitat democràtica de José Antonio Ardanza. No entendria que ara s'aixecara la més mínima ombra de sospita, si passara una cosa semblant.

—Si hi haguera un executiu socialista en minoria i no esgotara la legislatura, no quedaria la sensació d'oportunitat perduda, de manca de lideratge?

—No, no crec que això siga un risc. Però no parlem de governar en minoria, sinó de governar tot sols, que és diferent.

—Sense majoria absoluta, s'entén.

—Sí, però hi ha moltes maneres de governar. Amb una majoria minoritària, pots pactar al Parlament les grans polítiques o no fer-ho, i en aquest últim cas menar a un fracàs de la gestió, cosa que no preveiem. El difunt tripartit, descansar en pau, ha tingut una clara minoria

parlamentària a la cambra: sumaven 32 diputats de 75. Al PSE, més enllà de les diferències ideològiques, hem prioritzat els interessos generals; la passada legislatura, les grans lleis han estat aprovades gràcies a la nostra negociació.

—Ja heu fet el rodatge, vaja.

—I tant que sí! I ara demanem a la resta que tinguen la mateixa grandesa de mires, que entenguen que per damunt dels legítims interessos partidistes hi ha l'interès dels ciutadans. El nostre objectiu és governar tot sols, cosa que no significa fer un govern on tothom tinga el carnet socialista. No. Seria un govern d'espectre ampli, amb la gent més ben preparada per a cada parcel·la.

—I alguns dels consellers tindrien el carnet d'un altre partit?

—Probablement sí, sempre que foren els millors en la seua matèria i amb disposició a ocupar-se dels problemes reals: desocupació, medi, transport... No com el govern actual, que ara dona imatge de gestor, però, en paraules del mateix *lehendakari*, ell no era ací “per a gestionar el present, sinó el futur”. En deu anys no ha parlat de diàleg social ni de política econòmica ni de desocupació ni del medi ni de l'habitatge. Ha presentat el pla Ibarretxe 1, el 2, el 3, la denúncia a l'estat, la consulta, el referèndum...

—Teniu la limitació de Madrid, on el PSOE necessita els vots del PNB.

—No, no tenim aquesta limitació.

—Fareu com Montilla, un acord de govern sense el suport de Zapatero?

—No, tampoc. La realitat del PSE és distinta de la del PSC. Som molt bascos, però tan PSOE com el qui més. El PSOE va nàixer ací, a les mines de Biscaia. Pablo Iglesias aconseguí ací la primera acta de regidor. El PSC és més catalanista; nosaltres som plenament autonomistes, però no renunciem a ser PSOE. Som conscients de les necessitats del govern socialista al parlament, però el PSOE també és conscient de l'absoluta necessitat d'un canvi de govern a Euskadi, cosa que significaria el tancament definitiu de la transició política espanyola.

—**I com us ho fareu?**

—Amb intel·ligència i gràcies a la complicitat que hi ha entre López i Zapatero. La decisió última sobre els acords, en tot cas, la prendrà el PSE.

—**A diferència dels vostres companys navarresos, doncs.**

—Probablement, per bé que no era la mateixa situació general. Jo hauria gestionat allò d'una altra manera, però veient el procés de certa descomposició interna de Nafarroa Bai, amb discursos contradictoris entre els integrants, potser no va ser del tot errat. Ací farem allò que siga millor per als bascos i la convivència política, i tindrem la connivència del president del govern, que sap que no estem condemnats a dependre en exclusiva del PNB i les seues amenaces: “Si ens desallotgeu del govern basc, veureu què us passarà a Madrid!” És una bogeria! El PNB exigeix que els deixem guanyar les eleccions! I si no les guanyen, volen que ens comportem com si les hagueren guanyades. Si hi ha possibilitats que Patxi siga *lehendakari*, ho serà, i si el PNB ha de passar a l'oposició, no passarà res. Que això implica endurir la seua política al parlament espanyol? Bé, ja retran comptes a la ciutadania. Fa anys que diuen que són els garants de la governabilitat i de l'anteposició dels interessos bascos.

—**Rebutjaríeu el suport del PP?**

—No farem cap acord de govern amb ells, en absolut. No repetirem el govern frontista que va voler fer-se el 2001. No pidolarem cap acord, ja s'ho faran, ens presentarem autònomament a l'elecció de *lehendakari* i mirarem de recollir el màxim suport. Després mirarem d'arribar a acords amb tots els partits democràtics, que no vol dir acords de govern.

—**Rebreu el suport de Javier Madrazo? Diu que PNB i PSE sou bessons.**

“No farem cap acord de govern amb el PP, en absolut. Ja s'ho faran”

—No és creïble. El 2008 va perdre el 50% de la base electoral. Hom no pot presentar-se com l'adali de l'esquerra i ser l'esclau submís de la dreta basca, el PNB. Són mercenaris de la política amb l'interès suprem de mantenir-se a la poltrona. Madrazo diu que el millor govern seria el tripartit i nosaltres. Quina estabilitat més necessitaríem PSE i PNB?

—**Heu anunciat que la vostra primera acció de govern seria un conjunt de mesures contra la crisi.**

—Hi ha dos objectius cabdals a la nova legislatura. L'un, aconseguir la pau, recuperar la convivència i deixar de justificar amb discursos ambigus una equidistància entre ETA i l'estat de dret: ací no hi ha moltes violències, com diu Ibarretxe, sinó només una, la d'ETA, perquè l'estat de dret actua en defensa de la democràcia. L'altra mesura és assegurar amb sindicats i empresaris per tal de prendre acords contra la crisi. En deu anys,

—Sí. A Portugaleta, de clara majoria castellanoparlant, caldria rebre la majoria d'assignatures en èuscar, i a Tolosa, en castellà. És això, que et recomanen els experts lingüistes del país. Si ho fas amb normalitat, sense imposicions, ningú no rebutja cap de les dues llengües.

—**És possible de reobrir el procés de pau iniciat el 2005?**

—No, no ho és. Fins que no hi haja proves inequívocues que abandonen les armes, com a mínim. Amb ETA ja s'han fet molts intents, i ja ho va dir l'actual ministre de l'Interior [Pérez Rubalcaba]: han pogut acabar com l'IRA i acabaran com els GRAPO, un element residual que la policia combatrà amb totes les forces. L'abertzalisme radical ha de dir a ETA que abandone les armes i que jugue en política de veritat. Aquest és el camí. ETA no pot marcar les regles del joc.

—**El novembre del 2006, entrevistat per EL TEMPS, Patxi López va dir**

“Si són els millors en la seua matèria, alguns consellers tindran un altre carnet”

Ibarretxe no s'ha reunit amb sindicats i empresaris; d'aquests darrers, només ha buscat el suport al seu pla, només això. Cal més obra pública i crear ocupació. Tenim la sort de disposar del concert econòmic, que ens dona un cert privilegi financer i la possibilitat de recórrer a l'endeutament. En tenim un 1,5%, i la mitjana estatal és del 6%. Caixes, empresaris i sindicats han d'anar plegats.

—**Oferiu un model econòmic alternatiu al del PNB, doncs?**

—Sí, però no tenim la vareta màgica per a resoldre la crisi a Euskadi; n'eixirem amb un acord mundial i en coordinació amb els EUA. Fa riure que Ibarretxe diga que ens traurà de la crisi, és aldeanisme barat, i diu molt poc de la seua intel·ligència política. Fa veure que la resta no som d'ací, que en som aliens. Diu que els socialistes no entenem aquest poble. No som tan bascos com vós?

—**Introduiríeu canvis lingüístics?**

que el model quebequès “ens pot dir per on hem d'anar”. Encara avui?

—Sí. No és tan difícil d'arribar a un punt de trobada, però sempre en democràcia i amb la paraula, sense violència i amb consens ampli. Això inclou la llei de claredat; no com Ibarretxe, que volia segregarse d'Espanya preguntant si estem d'acord que els bascos hem de decidir el nostre futur. És clar que ho volem!

—**Askatasuna no tenia cap membre contaminat. Heu fet servir la llei de partits dependent del càlcul electoral?**

—L'estat i el partit tenen la seua opinió, i per això la fiscalia ha instat els jutges a actuar, però la decisió l'han presa els tribunals de justícia, amb llibertat absoluta i per unanimitat! Askatasuna i D3M són tapadores d'ETA en un moment en què ETA no té intenció d'abandonar les armes. També acusen la llei de partits d'antidemocràtica, i ha passat els filtres dels tribunals espanyols i europeus.